

EVROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument zasedanja

A7-0430/2011

30. 11. 2011

POROČILO

Kako preprečevati nastajanje živilskih odpadkov: strategije za učinkovitejšo živilsko verigo v EU
(2011/2175(INI))

Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja

Poročevalec: Salvatore Caronna

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	11
MNENJE ODBORA ZA OKOLJE, JAVNO ZDRAVJE IN VARNOST HRANE.....	15
MNENJE ODBORA ZA NOTRANJI TRG IN VARSTVO POTROŠNIKOV	21
IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU	25

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

Kako preprečevati nastajanje živilskih odpadkov: strategije za učinkovitejšo živilsko verigo v EU (2011/XXXX(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 191 in 192 Pogodbe o delovanju Evropske unije v zvezi z ohranjanjem, varstvom in izboljšanjem kakovosti zdravja ljudi in okolja,
- ob upoštevanju Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv¹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 6. julija 2010 o zeleni knjigi Komisije o ravnanju z biološkimi odpadki v Evropski uniji²,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. septembra 2010 z naslovom „Pošteni prihodki za kmete: bolje delujoča veriga preskrbe s hrano v Evropi“³,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2011 o priznavanju kmetijstva kot strateškega sektorja v okviru prehranske varnosti⁴,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. junija 2011 z naslovom „Skupna kmetijska politika proti letu 2020: odziv na prihodnje izzive, povezane s hrano, naravnimi viri in ozemljem“⁵,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. julija 2011 o bolj učinkovitem in poštenem maloprodajnem trgu⁶,
- ob upoštevanju pripravljalne študije o živilskih odpadkih v državah EU-27 – Generalni direktorat Evropske komisije za okolje (2010),
- ob upoštevanju študije FAO (2011) z naslovom „Svetovne izgube hrane in živilski odpadki“,
- ob upoštevanju člena 48 svojega poslovnika,
- ob upoštevanju poročila Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja in mnenja Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane in mnenja Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov (A7-0430/2011),

A. ker se v Evropi vsako leto vedno več zdrave in užitne hrane – po nekaterih ocenah do

¹ UL L 312, 22.11.2008, str 3.

² Sprejeta besedila, P7_TA(2010)0264.

³ Sprejeta besedila, P7_TA(2010)0302.

⁴ Sprejeta besedila, P7_TA(2011)0006.

⁵ Sprejeta besedila, P7_TA(2011)0297.

⁶ Sprejeta besedila, P7_TA(2011)0307.

50 % – izgubi vzdolž verige preskrbe s hrano, v nekaterih primerih vse do potrošnikov, in postane odpadki;

- B. ker po ocenah študije, ki jo je objavila Komisija, letno v 27 državah članicah nastane približno 89 milijonov ton živilskih odpadkov, oziroma 179 kg na prebivalca, tudi če so med posameznimi državami in sektorji velike razlike, pri tem pa kmetijski živilski odpadki in ulov rib, vrnjen v morje, sploh niso upoštevani; ker bo celotna količina živilskih odpadkov narasla na približno 126 milijonov ton (40-odstotno povečanje) do leta 2020, če ne bodo sprejete dodatne preventivne akcije ali ukrepi;
- C. ker v Evropski uniji še vedno živi 79 milijonov ljudi pod pragom revščine, z drugimi besedami več kot 15 % prebivalcev prejema dohodek, ki je nižji od 60 % povprečnega dohodka v državi njihovega stalnega prebivališča, od tega jih je 16 milijonov prejelo pomoč v hrani prek dobrodelnih organizacij,
- D. ker se zaradi skrb vzbujajočih podatkov, ki jih je objavila Organizacija za prehrano in kmetijstvo in po katerih je trenutno na svetu 925 milijonov ljudi, ki so na robu podhranjenosti, še bolj oddaljujejo obeti za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja, ki vključujejo zmanjšanje revščine in lakote do leta 2015 na polovico,
- E. ker iz študije, ki jo je opravila Organizacija za prehrano in kmetijstvo, izhaja, da bo povečanje števila svetovnega prebivalstva s sedem na devet milijard do leta 2050 zahtevalo najmanj 70-odstotno povečanje dobav hrane;
- F. ker se je svetovna proizvodnja žita povzpela z 824 milijonov ton leta 1960 na približno 2,2 milijardi ton leta 2010, vsako leto pa se poveča za 27 milijonov ton; ker bi, če se bo v kmetijski proizvodnji na svetovni ravni ta trend nadaljeval, do leta 2050 povečanje proizvodnje žita v primerjavi z danes zadostovalo za nahranitev svetovnega prebivalstva; ker bi medtem lahko, ker izgube po žetvi znašajo okoli 14 % celotne proizvodnje in ker je nadaljnjih 15 % izgubljenih med distribucijo in z gospodinjstvi odpadki, tri petine celotnega povečanja oskrbe, potrebnega do leta 2050, dobili že tako, da bi prenehali s tratenjem hrane;
- G. ker je zmanjševanje živilskih odpadkov pomemben uvodni korak v boju proti lakoti na svetu, v odzivanju na povečano povpraševanje, ki ga napoveduje Organizacija za prehrano in kmetijstvo, in v izboljšanje prehranjevalnih ravni prebivalstva;
- H. ker bi manj živilskih odpadkov prineslo učinkovitejšo rabo zemljišč, boljše upravljanje vodnih virov in pozitivne posledice za celoten kmetijski sektor po vsem svetu ter bi okrepilo boj proti podhranjenosti v državah v razvoju;
- I. ker živilski odpadki prinašajo posledice, ki niso le etične, gospodarske, družbene in prehranske, ampak tudi zdravstvene in okoljske, saj gore nezaužite hrane veliko prispevajo k globalnemu segrevanju, iz živilskih odpadkov pa izhaja metan, ki je kot toplogredni plin 21-krat močnejši od ogljikovega dioksida;
- J. ker potrošniki v državah v razvoju proizvedejo minimalno količino živilskih odpadkov; ker so kakršnikoli živilski odpadki v teh državah povečini posledica finančnih in tehničnih omejitev vzdolž celotne verige proizvodnje živil;

- K. ker v Evropi in Severni Ameriki v preteklih desetletjih, ko je bilo hrane na pretek, živilski odpadki niso bili prednostna politika, zaradi česar se je njihova količina vzdolž živilske verige na splošno povečala; ker večina živilskih odpadkov v Evropi in Severni Ameriki nastane na ravni prodaje in potrošnje, medtem ko je v državah v razvoju glavni problem izgub na ravni proizvodnje, pobiranja pridelka, predelave in prevoza;
- L. ker se glede na nedavne študije z vsakim kilogramom proizvedenih živil v ozračje sprosti 4,5 kg CO₂; ker se v Evropi s približno 89 milijoni ton odpadne hrane proizvede 170 milijonov ton ekvivalenta CO₂ letno, in sicer 59 milijonov ton ekvivalenta CO₂ letno v živilski industriji, 78 z domačo porabo in 33 drugje; ker je za proizvodnja 30 % hrane, ki se ne zaužije, treba uporabiti dodatnih 50 % vodnih virov za namakanje, pridelava kilograma govedine pa zahteva 5–10 ton vode;
- M. ker ogroženost prehranske varnosti spremlja zrcalna podoba težav bogatega sveta, kot so debelost, bolezni srca in ožilja ter rakava obolenja, ki so posledica prehrane s previsoko vsebnostjo maščob in beljakovin, kar pomeni, da je število čezmerno prehranjenega prebivalstva na svetu enako številu podhranjenega in nezadostno prehranjenega prebivalstva;
- N. ker je vse večje usihanje proizvodnih dejavnikov v protislovju s potrebo po povečanju dobave hrane v EU;
- O. ker ima lahko podpora, ki jo države v razvoju prejemajo za izboljšanje učinkovitosti svojih verig preskrbe s hrano, pozitiven učinek ne le neposredno na lokalno gospodarstvo in na trajnostni razvoj teh območij, ampak posredno tudi na ravnotežje v svetovni trgovini s kmetijskimi proizvodi ter na prerezporeditev naravnih virov;
- P. ker sta izmenjava dobrih praks na evropski in mednarodni ravni ter tudi pomoč državam v razvoju zelo pomembni v boju proti živilskim odpadkom po svetu;
- Q. ker čedalje več držav članic daje pobude za ozaveščanje javnosti o vzrokih in posledicah živilskih odpadkov, načinih za njihovo zmanjšanje ter spodbujanju znanstvene in državljanske kulture, usmerjene k načelom trajnosti in solidarnosti;
- R. ker se živilski odpadki pojavljajo vzdolž celotne verige preskrbe s hrano – na stopnjah kmetijske pridelave, skladiščenja, predelave, distribucije, upravljanja in potrošnje;
- S. ker so za prehransko varnost v prvi vrsti odgovorni akterji v verigi preskrbe s hrano in ker je treba živilske odpadke, ki se jim je mogoče izogniti, obravnavati kjerkoli je to mogoče;
- T. ker nekatere države članice prepovedujejo, da se hrana prodaja pod stroškovno ceno, in s tem jemljejo trgovcem na drobno priložnost, da prodajo potrošnikom neprodano svežo hrano ceneje proti koncu dneva, ter tako dodatno prispevajo k odpadkom v živilski verigi;
- U. ker je bilo z nedavno sprejeto uredbo o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom pojasnjeno, da živila z oznako „uporabiti do datuma“ niso več varna za uživanje po preteku tega datuma;
- V. ker si forum na visoki ravni za izboljšanje delovanja verige preskrbe s hrano in evropska

okrogla miza za trajnostno potrošnjo in proizvodnjo prizadevata za izboljšanje učinkovitosti in trajnosti vzdolž celotne živilske verige;

1. meni, da je prehranska varnost temeljna človekova pravica, ki se uresničuje prek razpoložljivosti, dostopnosti, uporabe in časovne stabilnosti zdravih, zadostnih, primernih in hranljivih živil; poudarja, da je proizvodnja hrane po svetu odvisna od številnih dejavnikov, vključno z omejeno zalogo naravnih virov glede na naraščajoče število svetovnega prebivalstva in omejenim dostopom do hrane za najbolj ranljive sloje;
2. poziva Svet, Komisijo, države članice in udeležence v verigi preskrbe s hrano, naj prednostno rešijo problem živilskih odpadkov vzdolž celotne verige preskrbe s hrano ter njene porabe in naj pripravijo smernice in načine podpore za izboljšanje učinkovitosti verige preskrbe s hrano od sektorja do sektorja ter naj to prednostno obravnavajo na dnevnem redu evropske politike; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj obvešča o tekočem delu tako na forumu na visoki ravni za izboljšanje delovanja verige preskrbe s hrano kot tudi na evropski okrogli mizi za trajnostno potrošnjo in proizvodnjo, tudi glede priporočil o ravnanju z živilskimi odpadki;
3. je zaskrbljen nad tem, da se vsak dan velike količine hrane, ki je popolnoma užitna, vrže stran in da živilski odpadki povzročajo okoljske in etične težave ter gospodarske in socialne stroške, ki pomenijo izzive na notranjem trgu, tako za podjetja kot za potrošnike; zato poziva Komisijo, naj preuči vzroke in posledice tega, da se v Evropi na leto odvrže, zavrže in predela približno 50 % proizvedene hrane, in naj zagotovi, da bo to vključevalo natančno analizo odpadkov ter presojo gospodarskih, okoljskih, prehrabnih in socialnih vplivov; prav tako Komisijo poziva k pripravi praktičnih ukrepov za razpolovitev živilskih odpadkov do leta 2025 in hkrati za preprečitev nastajanja bioloških odpadkov;
4. poudarja, da so vzroki za nastanek živilskih odpadkov številni: prekomerna proizvodnja, napačna določitev ciljne skupine potrošnikov (neprilagojena velikost ali oblika proizvoda), poslabšanje izdelka ali njegove embalaže, pravila trženja (problematičen videz ali pomanjkljiva embalaža) in neustrezne strategije upravljanja zalog ali trženja;
5. poziva Komisijo, naj oceni učinek prisilne politike glede ravnanja z odpadki za nastajanje živilskih odpadkov; poziva k sprejetju politike izvrševanja na področju ravnanja z odpadki vzdolž celotne verige preskrbe s hrano ob uporabi načela „onesnaževalec plača“;
6. meni, da je treba, če želimo kar se da zmanjšati količino živilskih odpadkov, vključiti vse udeležence v verigi preskrbe s hrano in se usmeriti na raznolike vzroke za odpadke od sektorja do sektorja; zato poziva Komisijo, naj preuči celotno živilsko verigo, da bo ugotovila, v katerem živilskem sektorju nastane največ živilskih odpadkov in s katerimi rešitvami je mogoče preprečiti njihov nastanek;
7. poziva Komisijo, naj sodeluje z Organizacijo Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, da se opredelijo skupne smernice pri zmanjševanju živilskih odpadkov na svetovni ravni;
8. ugotavlja, da je treba vprašanje živilskih odpadkov obravnavati z vidika učinkovitosti virov in poziva Komisijo, naj v okviru vodilne pobude „Evropa, gospodarna z viri“ oblikuje posebne pobude za živilske odpadke, da bi temu vprašanju zagotovila enako

pozornost in ozaveščanje kot vprašanju energetske učinkovitosti, saj sta enako pomembni za okolje in za našo prihodnost;

9. poziva Komisijo, naj v okviru ciljev za preprečevanje nastajanja odpadkov, ki jih morajo države članice doseči do leta 2014, oblikuje tudi posebne cilje za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov v skladu s priporočilom iz okvirne direktive o odpadkih iz leta 2008;
10. meni, da je treba nujno zmanjšati živilske odpadke vzdolž celotne prehranske verige, od kmetije do potrošnikove mize; vztraja pri potrebi po sprejetju usklajene strategije, ki ji bodo sledila konkretna dejanja na evropski in nacionalni ravni, vključno z izmenjavo najboljših praks, da se izboljša usklajevanje med državami članicami in s tem prepreči nastajanje živilskih odpadkov ter se izboljša učinkovitost verige preskrbe s hrano; meni, da je to mogoče doseči s spodbujanjem neposrednih odnosov med proizvajalci in potrošniki ter s skrajšanjem verige preskrbe s hrano, pa tudi s pozivom vsem zainteresiranim stranem k večji delitvi odgovornosti in s spodbujanjem k boljšemu usklajevanju, da bi dodatno izboljšali logistiko, prevoz, upravljanje z zalogami in pakiranje;
11. poziva Komisijo, države članice in zainteresirane strani, naj si izmenjujejo dobro prakso, združujejo znanje, pridobljeno v okviru ustreznih razprav in izmenjav mnenj, na primer v forumu trgovcev na drobno EU o trajnosti, okrogli mizi EU o trajnostni potrošnji in proizvodnji hrane, forumu na visoki ravni za izboljšanje delovanja verige preskrbe s hrano, neuradni mreži držav članic „prijatelji trajnostne hrane“, forumu o potrošniškem blagu itd.
12. poziva Komisijo, naj pri oblikovanju razvojnih politik podpre ukrepe za zmanjšanje odpadkov vzdolž celotne verige preskrbe s hrano v državah v razvoju, kjer so načini proizvodnje, obdelava po spravi pridelka, infrastruktura in procesi predelave in embalaranja problematični in neprimerni; predlaga, da se spodbudi posodabljanje te kmetijske opreme in infrastrukture, da bi zmanjšali izgube po žetvi in podaljšali rok uporabe hrane; nadalje meni, da bi z izboljšanjem učinkovitosti verige preskrbe s hrano lahko pomagali zadevnim državam doseči prehransko samozadostnost;
13. poziva k boljšemu usmerjanju podpore EU za razdeljevanje prehranskih proizvodov najbolj ogroženim osebam v Uniji, pomoči Unije za dobavo mleka in mlečnih izdelkov šolarjem ter programa za spodbujanje uživanja sadja v šolah, da bi preprečili živilske odpadke;
14. ugotavlja, da obstaja zmeda pri razumevanju izrazov „živilski odpadki“ in „biološki odpadki“; meni, da je splošno sprejeto, da „živilski odpadki“ pomenijo vsa živila, ki se iz verige preskrbe s hrano izločajo iz gospodarskih ali estetskih razlogov ali zaradi bližnje zapadlosti roka uporabe, so pa še popolnoma uporabni in bi jih bilo mogoče nameniti za prehrano ljudi, in ki se izločijo in odstranijo, ker ni alternativne uporabe, kar prinaša negativne zunanje učinke z vidika okolja, gospodarskih stroškov in manjšega zaslužka podjetij;
15. ugotavlja, da v Evropi opredelitev živilskih odpadkov ni usklajena; zato poziva Komisijo, naj oblikuje zakonodajni predlog za opredelitev tipologije „živilskih odpadkov“ in naj v tem kontekstu oblikuje ločeno opredelitev ostankov hrane za biogoriva ali biološke

odpadke, ki so ločeni od navadnih živilskih odpadkov, saj so ponovno uporabljeni v energetske namene;

16. meni, da morajo vse države članice omogočiti trgovcem na drobno, da znatno znižajo cene sveže hrane, tudi pod stroškovno ceno, ko se bliža iztek roka prodaje, da bi zmanjšali količino zavržene neprodane hrane in omogočili potrošnikom z nižjim dohodkom nakup visoko kakovostne hrane po ugodnejših cenah;
17. želi poudariti, da je kmetijstvo zaradi svojih značilnosti gospodarno z viri in lahko opravlja pomembno, pionirsko delo v boju proti nastajanju živilskih odpadkov; zato Komisijo poziva, naj v ta namen naslednje zakonodajne predloge za kmetijstvo, trgovino in distribucijo živilskih izdelkov vključi ambiciozne ukrepe; upa na skupne ukrepe v obliki vlaganja v raziskave, znanost, tehnologijo, izobraževanje in inovacije v kmetijstvu, da se zmanjšajo živilski odpadki in hkrati potrošniki spodbudijo k odgovornejšemu in bolj premišljenemu ravnanju pri preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov ter izobrazijo zanj;
18. meni, da zaradi zahtev po kakovosti glede videza, ki določajo velikost in obliko, zlasti svežega sadja in zelenjave, ne glede na to, ali jih nalaga evropska oziroma nacionalna zakonodaja ali notranja pravila podjetja, veliko hrane po nepotrebnem zavržemo, kar povečuje količino živilskih odpadkov; poziva zainteresirane strani, naj prepoznajo in pojasnijo hranilno vrednost kmetijskih proizvodov, ki so nepopolne velikosti ali oblike, da bi zmanjšali količino zavrženih proizvodov;
19. poziva Komisijo, naj oblikuje smernice za izvajanje člena 5 okvirne direktive o odpadkih (2008/98/EC), ki opredeljuje stranske proizvode, glede na to, da bi lahko pomanjkanje pravne jasnosti v zakonodaji EU pri razlikovanju med odpadki in neodpadki ogrozilo učinkovito rabo stranskih proizvodov;
20. poziva Komisijo, države članice, predelovalce in trgovce na drobno, naj pripravijo smernice za obravnavanje živilskih odpadkov, ki se jim je moč izogniti, ter naj vzpostavijo gospodarnejšo rabo virov v svojem delu verige preskrbe s hrano in si nenehno prizadevajo za izboljšanje predelave, pakiranja in prevoza, da bi zmanjšali nepotrebne živilske odpadke;
21. poziva Komisijo in države članice, naj spodbujajo izmenjavo najboljših praks in kampanje za osveščanje javnosti o vrednosti hrane in kmetijskih proizvodov, vzrokih in posledicah nastajanja živilskih odpadkov in načinih za njihovo zmanjšanje ter s tem okrepijo znanstveno in splošno kulturo, usmerjeno k načeloma trajnosti in solidarnosti; poziva države članice, naj spodbujajo uvajanje izobraževalnih predmetov o prehrani na vseh ravneh izobraževanja, tudi na visokih šolah, kjer bi na primer razložili, kako je treba hrano shranjevati, kuhati in odvreči, in s tem spodbujali boljše ravnanje; vztraja na pomenu vloge, ki jo imajo poleg trgovcev na drobno in medijev lokalni organi in občinska podjetja pri obveščanju občanov in zagotavljanju podpore na področju preprečevanja in zmanjševanja živilskih odpadkov;
22. odobrava pobude, ki so jih že pripravili v več državah članicah in ki so usmerjene v uporabo neprodanih in vzdolž celotne verige preskrbe s hrano zavrženih proizvodov na lokalni ravni z namenom porazdelitve med skupine državljanov pod pragom minimalnega

dohodka z manjšo kupno močjo; poudarja pomen izmenjave s tem povezanih dobrih praks med državami članicami kot tudi pobud na lokalni ravni; pri tem poudarja dragoceni prispevek prostovoljcev pri razvrščanju in distribuciji teh izdelkov ter specializiranih podjetij, ki razvijajo sisteme in dejavnosti za preprečevanje nastajanja odpadkov;

23. poziva trgovce na drobno, naj sodelujejo v programih razdeljevanja hrane državljanom z manjšo kupno močjo in izvajajo ukrepe, ki bodo omogočili znižanje cen izdelkov, ki se jim izteka rok uporabe;
24. pozdravlja delo specializiranih podjetij in partnerstev iz javnega in zasebnega sektorja, akademskega okolja ter raznih združenj, ki na evropski ravni razvijajo in izvajajo usklajene programe dejavnosti za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov;
25. meni, da bi naložbe v metode za zmanjšanje količin živilskih odpadkov lahko zmanjšale izgube, ki jih imajo agroživilska podjetja, in s tem znižale cene hrane ter tako morda izboljšale dostop do hrane za revnejše skupine prebivalstva; poziva Komisijo, naj določi instrumente in ukrepe za spodbujanje sodelovanja agroživilskih podjetij, trgov na debelo, trgovin, distribucijskih verig, javnih in zasebnih obratov za prehrano, restavracij, javnih uprav in nevladnih organizacij pri preprečevanju nastanka odpadkov; spodbuja uporabo interneta in novih tehnologij v ta namen; v zvezi s tem opozarja, da je pomembno ustanoviti skupnost znanja in inovacij za hrano, ki se bo med drugim osredotočala na preprečevanje živilskih odpadkov; poziva Komisijo, naj od agroživilskega sektorja in udeleženih strani zahteva, da prevzamejo svoj delež odgovornosti pri težavi živilskih odpadkov, predvsem z zagotavljanjem porcij različnih velikosti ter ocenijo koristi večje izbire nepakiranih živilskih proizvodov in bolj upoštevajo enočlanska gospodinjstva, da bi zmanjšali količino živilskih odpadkov in s tem ogljični odtis potrošnikov;
26. poziva države članice, naj uvedejo ekonomske spodbude za zmanjšanje živilskih odpadkov;
27. poudarja, da so emisije toplogrednih plinov, ki so nastale pri proizvodnji, pakiranju in prevozu živil, ki se nato zavržejo, nepotrebne dodatne emisije; ugotavlja, da je za lajšanje posledic podnebnih sprememb odločilno, da se izboljša učinkovitost verige preskrbe s hrano, tako da se preprečijo živilski odpadki in da užitna hrana ne bo več končala v smeteh;
28. poziva Komisijo, naj oceni morebitne spremembe pravil, ki urejajo javne razpise za službe za pripravo in dostavo hrane ter gostinske storitve, da se ob izpolnitvi vseh drugih pogojev pri oddaji del dalo prednost tistim podjetjem, ki zagotavljajo brezplačno razdeljevanje nerazdeljenih (neprodanih) izdelkov med skupine prebivalcev z majhno kupno močjo in ki spodbujajo konkretne ukrepe za zmanjševanje odpadkov na predhodnih stopnjah v verigi, na primer tako, da dajejo prednost kmetijskim in živilskim proizvodom, proizvedenim čim bližje kraju potrošnje;
29. poziva Komisijo, naj bo zgled za druge in obravnava vprašanje živilskih odpadkov znotraj samih institucij EU ter nemudoma sprejme potrebne ukrepe, ki so potrebni za zmanjšanje posebej velike količine hrane, ki se dnevno zavrže v menzah različnih institucij EU;
30. poziva Komisijo, naj oceni in spodbuja ukrepe, usmerjene v zmanjševanje živilskih

odpadkov na predhodnih stopnjah verige, kot je etiketa z dvojnimi roki (prodaje in uporabe) in prodaja s popustom za izdelke tik pred zapadlostjo roka uporabe ali poškodovanih izdelkov; ugotavlja, da imata lahko optimizacija in učinkovito pakiranje hrane pomembno vlogo pri preprečevanju nastajanja živilskih odpadkov z zmanjšanjem skupnega vpliva proizvodov na okolje, med drugim z ekološkim industrijskim oblikovanjem, ki vključuje ukrepe, kot so različne velikosti porcij, da bi potrošnikom pomagali pri nakupu ustrezne količine in bi jih odvrčali od prekomerne rabe virov, z nasveti o shranjevanju in rabi proizvodov in s pakiranjem, ki bi podaljšalo trajanje izdelkov in jih ohranilo sveže, ter z zagotavljanjem, da so pri pakiranju in shranjevanju živil uporabljeni ustrezni materiali, ki ne ogrožajo zdravja ali trajanja izdelkov;

31. poziva Komisijo, naj v sodelovanju z državami članicami pripravi priporočila o temperaturi hladilnikov, ker zaradi neoptimalne in neprimerne temperature hrana dokazano predčasno postane neužitna, kar povzroča nepotrebne odpadke; poudarja, da bi z uskladitvijo temperatur vzdolž celotne verige preskrbe s hrano izboljšali shranjevanje proizvodov in zmanjšali količino živilskih odpadkov pri proizvodih, ki se prevažajo in prodajajo čez mejo;
32. opozarja na izide raziskave, ki jo je opravila Komisija (Krepitev moči potrošnikov v EU (Consumer Empowerment in the EU) – SEC(2011)0469), ki kažejo, da 18 % anketiranih evropskih državljanov ne razume navedbe „uporabno najmanj do“; zato poziva Komisijo in države članice, naj pojasnijo pomen datumskih oznak (uporabno najmanj do, rok uporabnosti, uporabiti do), da bi zmanjšali negotovost potrošnikov glede užitnosti živil in v javnosti razširili točne informacije, in sicer da bi bilo razumljivo, da najkrajši rok trajanja „uporabno najmanj do“ zadeva kakovost, „uporabiti do“ pa varnost, s tem pa bi potrošnikom pomagali pri ozaveščeni izbiri; poziva Komisijo, naj izda uporabnikom prijazen priročnik o uporabi živil blizu izteka roka trajanja za donacije in živalsko krmo, in sicer ob zagotavljanju varnosti hrane, pri čemer naj upošteva dobro prakso v živilski verigi, da bi se na primer ponudba in povpraševanje hitreje in učinkoviteje usklajevala;
33. poziva države članice k spodbujanju in podpiranju pobud, usmerjenih v trajnostno proizvodnjo v majhnem in srednjem obsegu, povezano z lokalnim in regionalnim trgom ter porabo; priznava, da so lokalni trgi z vidika okolja trajnostni in da prispevajo k stabilnosti v primarnem sektorju; poziva, naj bodoča skupna kmetijska politika zagotavlja potrebna finančna sredstva za spodbujanje stabilnosti v primarnem sektorju, na primer prek neposredne prodaje in lokalnih trgov ter z vsemi ukrepi za spodbujanje kratkih ali ničelnih razdalj v prehranski verigi;
34. poziva države članice, naj zagotovijo, da lahko majhni lokalni proizvajalci in lokalne skupine proizvajalcev sodelujejo v postopkih javnih naročil za izvajanje posebnih programov, ki spodbujajo zlasti uživanje sadja in mlečnih izdelkov v šolah;
35. spodbuja Svet in Komisijo, naj leto 2013 razglasita za evropsko leto boja proti nastajanju živilskih odpadkov kot pomembno pobudo za obveščanje in osveščanje evropskih državljanov in usmerita pozornost nacionalnih vlad v to pomembno temo zaradi dodelitve ustreznih finančnih sredstev za izzive, s katerimi se bo treba soočiti v bližnji prihodnosti;
36. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Živilski odpadki nastajajo v takih količinah, da jih lahko obravnavamo kot problem v svetovnem merilu, ki se odraža vzdolž verige preskrbe s hrano, od polja do potrošnikove mize.

Po nekaterih podatkih, zbranih od leta 1974 do danes, je količina živilskih odpadkov v svetu narasla za 50 %.

Odpadki nastajajo na obdelovalnih površinah, v predelovalni industriji, v podjetjih za distribucijo, v domovih potrošnikov; ustvarjajo se v industrijsko razvitih državah in v državah v razvoju. Razsipavanje s hrano ustvarja verigo, ki je vzporedna proizvodni verigi in prinaša dolgo vrsto negativnih zunanjih učinkov.

Vprašanje nastajanja živilskih odpadkov je v konfliktu z osnovnim problemom preskrbe s hrano, ki jo resno ogroža vrsta dejavnikov, med katerimi so omejeni naravni viri glede na rastoče število svetovnega prebivalstva ter slaba dostopnost hrane za najrevnejše sloje prebivalstva.

Iz tega izhaja vrsta analiz in razmislekov o uporabi živil, ki so nam na voljo.

Nedavna študija, ki jo je naročila Organizacija za prehrano in kmetijstvo, razkriva precej skrb zbujajoče podatke, še posebej o industrijsko razvitem svetu: Evropejci in Severnoameričani zavržejo približno od 95 do 115 kg hrane na osebo letno, v podsaharski Afriki pa od 6 do 11 kg.

Razlogi za nastajanje odpadkov niso vselej isti: razlikujejo se glede na različne ravni v verigi preskrbe s hrano, vrsto izdelka in tudi kraj, kjer odpadki nastanejo. Če prehransko verigo razdelimo na pet področij (kmetijska proizvodnja, upravljanje in skladiščenje, predelava, distribucija in poraba), opazimo, kako različni načini obnašanja v vsakem od njih privedejo do izločanja popolnoma užitne hrane: od izgub pri pobiranju pridelka in skladiščenju, do nezanesljivih pogojev pri prevozu, napak v embalaži, pa vse do slabih navad potrošnikov pri nakupu in uporabi živil.

Kar zadeva industrijsko razvite države, največji del odpadkov nastane na zadnji stopnji, torej pri distribuciji in porabi, predvsem zaradi preobilja proizvedene hrane, medtem ko v državah v razvoju nastaja na prvih stopnjah in to zaradi pomanjkanja sodobnih kmetijskih tehnik, učinkovitih sistemov in infrastrukture za prevoz (na primer hladna veriga) ter možnosti za varno skladiščenje.

Ti podatki kažejo, da lahko določeno količino hrane, ki jo pridelamo, v resnici ponovno uporabimo za prehrano, namesto da bi jo uničili kot katerikoli drug odpadek, kar močno vpliva na okoljske in gospodarstvo in ima etične posledice.

Presežna proizvodnja hrane, ki je ne porabimo, je dejansko povezana z visokimi okoljskimi stroški, od porabe energije in naravnih virov (na prvem mestu je to voda) ter emisij plinov v atmosfero; dejansko se ocenjuje, da približno 89 milijonov ton zavržene hrane v Evropi

ustvarja ekvivalent 170 milijonov ton CO₂ na leto. Poleg škode za okolje, do katere prihaja zaradi proizvodnje živil, ki se potem ne uporabijo, moramo upoštevati stroške predelave in odstranjevanje odpadkov ter izpad dohodka za proizvodna podjetja.

Boj proti nastajanju živilskih odpadkov mora dobiti prednost na dnevnem redu evropske politike; Komisija, Svet in države članice morajo sprejeti strategije in dejanske ukrepe, katerih namen bo zmanjšanje količin živilskih odpadkov v celotni preskrbovalni verigi do leta 2025 za polovico, izboljšanje učinkovitosti verige ter ozaveščanje javnosti o tematiki, zanemarjeni z več vidikov.

Državljeni morajo biti obveščeni ne le o vzrokih in posledicah nastanka odpadkov, temveč tudi o možnostih njihovega zmanjšanja; spodbujati je treba znanstveno in splošno kulturo v smeri trajnosti in solidarnosti, da bi spodbudili boljše ravnanje.

Izkušnje kažejo, da so spontane pobude združenj, prostovoljnih in strokovnih, ki želijo širiti v javnosti in udejanjiti kulturo boja proti odpadkom, na območjih, kjer so se uveljavile, doživele velik uspeh.

Zato Parlament zahteva, da se leto 2013 razglasi za evropsko leto boja proti živilskim odpadkom, ki bo pomemben instrument za obveščanje in ozaveščanje o tem pomembnem vprašanju.

22. 11. 2011

MNENJE ODBORA ZA OKOLJE, JAVNO ZDRAVJE IN VARNOST HRANE

za Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja

Kako preprečevati nastajanje živilskih odpadkov: strategije za učinkovitejšo živilsko verigo v EU
(2011/2175(INI))

Pripravljalnica mnenja: Anna Rosbach

POBUDE

Odbor za okolje, javno zdravje in varnost hrane poziva Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- A. ker v Evropi izgube hrane, do katere pride med proizvodnjo, po pobiranju pridelka in med predelavo, ter živilski odpadki, ki nastanejo pri prodaji in potrošnji, znašajo 179 kilogramov na prebivalca letno¹;
- B. ker je mogoče količino živilskih odpadkov iz evropskih gospodinjstev zmanjšati za 60% in ker se 20% hrane zavrže zgolj zaradi nejasnosti glede datumov na etiketah izdelkov²
- C. ker v Evropi in Severni Ameriki v preteklih desetletjih, ko je bilo hrane na pretek, živilski odpadki niso bili prednostna naloga v politiki, zaradi česar se je njihova količina vzdolž živilske verige na splošno povečala; ker večina živilskih odpadkov v Evropi in Severni Ameriki nastane na ravni prodaje in potrošnje, medtem ko so v državah v razvoju glavni problem izgube na ravni proizvodnje, pobiranja pridelka, predelave in prevoza;
- D. ker je potreben radikalen premik, da bodo potrošniki pozitivno spremenili svoje vedenje in zmanjšali količino živilskih odpadkov, že sedaj pa je mogoče izboljšati živilsko verigo EU pri upravljanju skladiščenja, prevoza in distribucije;
- E. ker živilski odpadki ne povzročajo samo ekonomskih stroškov, ampak niso sprejemljivi

¹ Pripravljalna študija Evropske komisije o živilskih odpadkih v 27 državah članicah EU, Pariz 2010, str. 11.

² Revija Environment for Europeans, ki jo izdaja Generalni direktorat Evropske komisije za okolje, Luxembourg, 2011, str. 8

tudi z etičnega in okoljskega vidika;

- F. ker je proizvodnja hrane povezana z visoko stopnjo emisij ogljikovega dioksida in rabo virov (tudi tal in vode);
- G. ker poleg tega izgube po pobiranju pridelka vsako leto samo v Evropi znašajo okrog 4 milijarde EUR;
1. meni, da mora biti preprečevanje izgub hrane prva prednostna naloga, saj je hrana dragocena in omejena dobrina, veliko ljudi pa pesti lakota;
 2. poziva k sprejetju ukrepov za zmanjšanje količine živilskih odpadkov v živilski industriji, trgovini, restavracijah, zdravstvenih ustanovah, šolah in drugih organizacijah, saj različne vrste bioloških odpadkov nastanejo kot posledica uživanja hrane v različnih skupnostih;
 3. poudarja, da ni usklajene opredelitve za živilske odpadke, kar povzroča velike neskladnosti pri zbiranju statističnih podatkov in ovira učinkovito ukrepanje na ravni EU in nacionalni ravni;
 4. ugotavlja, da je treba tako z etičnega kot tudi okoljskega vidika preučiti in prilagoditi politiko EU o bioloških odpadkih;
 5. priznava, da ima zmanjšanje količine živilskih odpadkov velike koristi za okolje, ne le pri preprečevanju negativnih posledic odlaganja odpadkov, ampak tudi pri varčevanju z energijo, emisijah, rabi vode in tal v proizvodnem procesu ter pri preprečevanju negativnih posledic, ki so povezane z morebitno netrajnostno prakso v kmetijski pridelavi, na primer onesnaženje vode in izguba biotske raznovrstnosti;
 6. meni, da je mogoče s kratko verigo preskrbe s hrano ter učinkovito lokalno proizvodnjo in distribucijo preprečiti veliko živilskih odpadkov, kar zmanjšuje njihovo količino;
 7. je zaskrbljen, ker maloprodajne cene ustrezno ne odražajo okoljskih stroškov proizvodnje;
 8. poziva Komisijo, naj na podlagi okvirne direktive o odpadkih predlaga jasne cilje za zmanjšanje količine živilskih odpadkov; poziva Komisijo, naj v skladu z okvirno direktivo o odpadkih pri ocenjevanju programov držav članic za preprečevanje odpadkov ter njihovih ciljev in kazalnikov posebno pozornost nameni živilskim odpadkom; poziva, naj se v oceni učinka vsakega zakonodajnega predloga v zvezi z živili oceni njegov vpliv na nastajanje živilskih odpadkov;
 9. poziva države članice, naj v svojih programih za preprečevanje odpadkov posebno pozornost namenijo živilskim odpadkom in naj sprejmejo zakonodajne ukrepe za preprečevanje živilskih odpadkov vzdolž celotne proizvodne verige, tudi na ravni prodaje na drobno in debelo; v tem okviru bi bilo treba določiti tudi cilje za preprečevanje odpadkov, njihovo ločevanje in redistribucijo;
 10. poziva, naj se tudi za živilske odpadke strogo uporablja hierarhija ravnanja z odpadki iz okvirne direktive o odpadkih, torej:
 - prva prednostna naloga je preprečevanje, s čimer bi zmanjšali emisije toplogrednih

- plinov in porabo vode;
- nadaljnji možnosti sta ponovna uporaba in recikliranje (torej kompostiranje);
 - naslednji korak v hierarhiji je uporaba za proizvodnjo bioplina, ter
 - kot zadnji korak sežiganje ali odlaganje;
11. poudarja, da je potrebnih več obratov za biorecikliranje in da je treba okrepiti zbiranje gospodinjskih živilskih odpadkov, ki jih ni mogoče preprečiti, kot so neželene sestavine živil; podpira ukrepe, kot so kompostiranje v gospodinjstvih in biorecikliranje v kmetijstvu;
 12. meni, da mora biti zavoljo varovanja zdravja ljudi previdnostno načelo glavno vodilo pri obdelavi in uporabi bioloških odpadkov, zlasti z vidika njihove morebitne posredne vrnitve v hrano/živilsko verigo ter njihove uporabe v uvoženih živilih in krmi;
 13. meni, da je treba optimizirati in zmanjšati embalažo ter spodbujati raziskave in inovacije na področju inteligentne embalaže, da se preučijo dobre rešitve za dejanski rok uporabe posameznih proizvodov;
 14. je trdno prepričan, da je treba med potrošniki spodbujati okoljsko zavest v smislu vrednotenja in ohranjanja okoljskih virov, tako da bodo razumeli, da poraba vedno prinaša tudi vpliv na naše okolje;
 15. poudarja, da so emisije toplogrednih plinov, ki so nastale pri proizvodnji, pakiranju in prevozu živil, ki se nato zavržejo, nepotrebne dodatne emisije; ugotavlja, da je za lajšanje posledic podnebnih sprememb odločilno, da se izboljša učinkovitost verige preskrbe s hrano, tako da se preprečijo živilski odpadki in da užitna hrana ne bo več končala v smeteh;
 16. meni, da bi bilo treba v supermarketih spodbujati prodajanje nepakirane hrane v količini, prilagojeni želji kupca, s čimer bi omejili kupovanje odvečne hrane;
 17. poziva, naj se preuči, ali so bili s predhodno zakonodajo uvedeni nepotrebni predpisi, zaradi katerih morajo v supermarketih in trgovinah z živili zavreči popolnoma neoporečno hrano;
 18. se zaveda, da so zbežnost potrošnikov, pomanjkljivo razumevanje in napačno razlaganje rokov trajanja hrane na etiketah eden od razlogov za živilske odpadke; ponovno opozarja, da so po zakonodaji o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom obvezne datumske označbe „porabiti do“ in „porabiti najmanj do“, navodila o posebnih pogojih za shranjevanje in uporaba embalaže; poziva države članice in živilsko panogo, naj izvajajo informativne kampanje, da bodo potrošniki lahko razumeli oznake in si pravilno razlagali datum minimalnega roka trajanja, s čimer bi preprečili njihovo zavajanje; vendar se zaveda, da so proizvajalci živil zaradi pravne varnosti še posebej previdni pri določanju minimalnega roka trajanja;
 19. v zvezi s tem opozarja, da je treba oblikovati skupnost znanja in inovacij za hrano, ki se

bo med drugim osredotočala na preprečevanje živilskih odpadkov;

20. se zaveda, da je treba v Evropi, kjer največ živilskih odpadkov nastane na ravni prodaje in potrošnje, za bistveno zmanjšanje njihove količine prizadevanja usmeriti predvsem v izmenjavo najboljše prakse, izboljšanje postopkov v obdelavi hrane ter spremembo vedenja na ravni podjetij in posameznikov vzdolž celotne živilske verige od začetka do konca, hkrati pa je samo z usklajenim ukrepanjem nacionalnih regulativnih organov in regulativnih organov EU, industrije in potrošniških organizacij mogoče doseči oprijemljive rezultate; zato poziva Komisijo in države članice, naj podprejo ukrepe in kampanje za večjo ozaveščenost s temi cilji ter naj posebej gojijo ozaveščenost o povezavi med potrošnjo in proizvodnjo, stroški, odpadki, zdravjem in okoljem, hkrati pa naj bo namen tudi izobraževanje mladih že od zgodnjega otroštva o tem, kako naj ravnajo s hrano, živilskimi odpadki in ostanki;
21. poziva Komisijo in države članice, naj v zakonodajni sveženj o reformi skupne kmetijske politike vključijo ukrepe za preprečevanje živilskih odpadkov na ravni proizvodnje, pobiranja pridelkov, predelave in prevoza ter naj predlagajo konkretne ukrepe za večjo ozaveščenost javnosti in odgovornost potrošnikov na ravni prodaje in potrošnje;
22. poziva Komisijo, naj preuči celotno živilsko verigo, da bo ugotovila, v katerem živilskem sektorju nastane največ živilskih odpadkov in s katerimi rešitvami je mogoče preprečiti njihov nastanek;
23. poziva Komisijo, naj preuči, kolikšen delež celotne hrane se izgubi že med pobiranjem pridelka; meni, da bi morala Komisija, če se izkaže, da je ta delež visok, predlagati pristope in ukrepe, s katerimi bi kmetom pomagali, da te izgube preprečijo;
24. meni, da se zaradi zahtev za kakovost glede videza, ki določajo velikost in obliko, zlasti svežega sadja in zelenjave, ne glede na to, ali jih nalaga zakonodaja EU oziroma nacionalna zakonodaja ali notranja pravila podjetja, veliko hrane zavrže po nepotrebnem, kar povečuje količino živilskih odpadkov;
25. spodbuja javne institucije, gostinska podjetja, šole, bolnišnice in banke hrane, naj zbirajo in ljudem v stiski razdelijo neporabljeno hrano, ki je še vedno primerna za prehrano ljudi, kar naj dopolnjuje in obstoječe sisteme socialnega varstva in jih ne nadomešča;
26. meni, da imajo lahko novi tehnološki dosežki, kot so pametni hladilniki in embalaža z nanotehnologijo, pomembno vlogo pri zmanjšanju živilskih odpadkov; poziva Komisijo, naj v svojih raziskovalnih programih posebno pozornost posveti zmanjšanju količine živilskih odpadkov.
27. poziva trgovce na drobno, naj svojo odgovornost za zmanjšanje količine živilskih odpadkov vzamejo resno, na primer z blažitvijo zahtev za tržne standarde; poziva Komisijo, naj zbere in objavi različne politike z najboljšo prakso za preprečevanje živilskih odpadkov v maloprodajnem sektorju EU ter praktične rešitve za ravnanje z živili, ki jih ni mogoče prodajati po redni poti, oziroma njihovo distribucijo,
28. ugotavlja, da je treba vprašanje živilskih odpadkov obravnavati v okviru učinkovite rabe virov, ter poziva Komisijo, naj v okviru vodilne pobude „Evropa, gospodarna z viri“

zagotovi posebne pobude za živilske odpadke;

29. v zvezi s tem meni, da je treba na splošno izboljšati znanje državljanov EU o živilih in prehrani;
30. se sklicuje na svojo resolucijo z dne 6. julija 2010 o zeleni knjigi Komisije o ravnanju z biološkimi odpadki v Evropski uniji¹, zlasti na odstavke od 1 do 4, kjer Komisijo poziva, naj predloži poseben zakonodajni predlog za ravnanje z biološkimi odpadki, pri čemer so živilski odpadki le en del;
31. ugotavlja, da so lahko pravi živilski odpadki pomemben in trajnosten vir biomase ter jih je mogoče uporabiti za proizvodnjo bioenergije namesto uvoženega lesa, ki je netrajnosten vir;
32. meni, da je recikliranje bioloških odpadkov s kompostiranjem ali uporabo v obratih za proizvodnjo bioplina bolj zaželeno kot pa sežiganje, čemur bi se morali izogibati in bi smelo biti sprejemljivo šele po vseh stopnjah hierarhije in ko so bili odpadki izkoriščeni v največji možni meri;
33. poudarja, da zaradi potenciala živilskih odpadkov za pridobivanje energije ne bi smeli spreminjati ali zavlačevati ukrepov za reševanje problema živilskih odpadkov kot takega;
34. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo vprašanje učinkovite rabe hrane deležno tolikšne pozornosti kot vprašanje učinkovite rabe energije in se bo o obeh ozaveščalo v enaki meri, saj sta obe vprašanji enako pomembni za okolje in našo prihodnost;
35. poziva Komisijo, naj pripravi zahteve za poročanje o živilskih odpadkih za države članice in standardizira metodologije za izračunavanje količin živilskih odpadkov na ravni držav članic, s čimer bi zagotovili primerljivost podatkov;
36. poziva Komisijo, naj za države članice v okviru ciljev za preprečevanje odpadkov do leta 2014 oblikuje tudi posebne cilje za preprečevanje živilskih odpadkov v skladu s priporočilom iz okvirne direktive o odpadkih iz leta 2008;
37. poudarja, da je treba uvesti sisteme za ločeno zbiranje bioloških odpadkov, tako da bo mogoče to vrsto odpadkov reciklirati in po možnosti tudi koristno uporabiti, ter poziva Komisijo, naj preuči možnost za priporočila državam članicam, da uvedejo ločeno zbiranje živilskih odpadkov v gospodinjstvu in/ali gostinskem sektorju; poleg tega pa bi bilo treba preučiti tudi možnost subvencij za razvoj infrastrukture za ločeno zbiranje in obdelavo teh odpadkov.

¹ Sprejeta besedila, P7_TA(2010)0264.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	22.11.2011						
Izid končnega glasovanja	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 100px;">+:</td> <td style="text-align: right;">38</td> </tr> <tr> <td>–:</td> <td style="text-align: right;">0</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">15</td> </tr> </table>	+:	38	–:	0	0:	15
+:	38						
–:	0						
0:	15						
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	János Áder, Elena Oana Antonescu, Pilar Ayuso, Paolo Bartolozzi, Martin Callanan, Chris Davies, Esther de Lange, Anne Delvaux, Edite Estrela, Jill Evans, Karl-Heinz Florenz, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Julie Girling, Françoise Grossetête, Cristina Gutiérrez-Cortines, Satu Hassi, Jolanta Emilia Hibner, Dan Jørgensen, Karin Kadenbach, Holger Kraemer, Jo Leinen, Corinne Lepage, Peter Liese, Kartika Tamara Liotard, Linda McAvan, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, Miroslav Ouzký, Antonija Prvanova (Antonyia Parvanova), Mario Pirillo, Pavel Poc, Vittorio Prodi, Frédérique Ries, Anna Rosbach, Oreste Rossi, Dagmar Roth-Behrendt, Carl Schlyter, Richard Seiber, Teodoros Skilakakis (Theodoros Skylakakis), Bogusław Sonik, Salvatore Tatarella, Anja Weisgerber, Åsa Westlund, Glenis Willmott, Marina Yannakoudakis						
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Miroslav Mikolášik, Alojz Peterle, Birgit Schiebler-Jastram, Renate Sommer, Bart Staes, Csaba Sándor Tabajdi, Mihailis Tremopoulos (Michail Tremopoulos), Andrea Zanoni						

18.10.2011

MNENJE ODBORA ZA NOTRANJI TRG IN VARSTVO POTROŠNIKOV

za Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja

Kako preprečevati nastajanje živilskih odpadkov: strategije za učinkovitejšo živilsko verigo v EU
(2011/2175(INI))

Pripravljalnica mnenja: Anna Maria Corazza Bildt

POBUDE

Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov poziva Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. poudarja, da živilski odpadki predstavljajo tako okoljski in moralni problem kot tudi ekonomski in socialni strošek, kar povzroča izzive notranjega trga za podjetja in tudi potrošnike;
2. poudarja, da je mogoče problem živilskih odpadkov rešiti zgolj s politično voljo; poziva Komisijo, naj v programu evropske politike prednostno obravnava vse vidike živilskih odpadkov; poziva Komisijo, naj v posvetovanju z državami članicami opredeli cilje za zmanjšanje živilskih odpadkov, države članice in vse zadevne strani pa poziva, naj sprejmejo praktične ukrepe za doseg te ciljeve;
3. poziva Komisijo, naj sodeluje z Organizacijo Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, da se opredelijo skupne smernice pri zmanjševanju živilskih odpadkov na svetovni ravni;
4. opozarja na izide raziskave, ki jo je opravila Komisija (Consumer Empowerment in the EU – SEC(2011)0469), ki kažejo, da 18 % anketiranih evropskih državljanov ne razume navedbe „uporabno najmanj do“; zato poziva Komisijo in države članice, naj pojasnijo pomen datumskih oznak (uporabno najmanj do, rok uporabnosti, uporabiti do), da bi zmanjšali negotovost potrošnikov glede užitenosti živil in v javnosti razširili točne informacije, in sicer da bi bilo razumljivo, da najkrajši rok trajanja „uporabno najmanj do“ zadeva kakovost, „uporabiti do“ pa varnost, s tem pa potrošnikom pomagali pri

ozaveščeni izbiri;

5. ugotavlja, da je bilo z nedavno sprejeto uredbo o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom pojasnjeno, da živila z oznako „uporabiti do datuma“ niso več varna za uživanje po preteku tega datuma;
6. poziva Komisijo, države članice in zainteresirane strani, naj spodbujajo pobude obveščanja in izobraževanja za preprečevanje živilskih odpadkov, v katere naj se najprej vključijo šolarji; pobude naj posameznim potrošnikom pomagajo do boljše ozaveščenosti, sprejemanja odgovornih odločitev, boljšega prepoznavanja vrednosti hrane in presojanja njene užitnosti glede na videz, vonj, otip in okus; poleg tega spodbuja sprejetje praktičnih ukrepov za preprečevanje nastajanja živilskih odpadkov v šolskih menzah in v menzah javnih ustanov, javnih ter zasebnih podjetij in evropskih institucij;
7. poziva Komisijo, naj preuči možnost spremembe pravil o javnih naročilih, zlasti o gostinskih storitvah, da bi bolj upoštevali problem živilskih odpadkov;
8. poziva zainteresirane strani, naj prevzamejo večjo skupno odgovornost; spodbuja jih, naj okrepijo usklajevanje, da bi se izboljšali logistika, prevoz, vodenje zalog in pakiranje, da bi vzdolž celotne živilske verige zmanjšali količino živilskih odpadkov; poziva pa jih tudi, naj prepoznajo in pojasnijo hranilno vrednost kmetijskih proizvodov, ki so nepopolne velikosti ali oblike, da bi zmanjšali količino zavrženih proizvodov;
9. poudarja, da je izjemno pomembno še naprej vlagati v razvoj inovativnih tehnologij proizvodnje, kot so v učinkovite tehnike za pakiranje in skladiščenje blaga;
10. poziva prehransko industrijo in druge zainteresirane strani, naj živila ponudijo v embalažah različnih velikosti, naj ocenijo koristi večje izbire nepakiranih živilskih proizvodov in naj bolj upoštevajo enočlanska gospodinjstva, da bi zmanjšali količino živilskih odpadkov in s tem ogljični odtis potrošnikov;
11. poziva trgovce na drobno in lokalne organe, naj v dnevnikih stikih potrošnike obveščajo o učinkovitejših načinih shranjevanja in uporabe hrane ter naj jih spodbujajo k načrtovanju nakupov hrane (na primer s praktičnimi nasveti in kampanjami ozaveščanja); meni, da bi morala ponudba izdelkov s popustom bolj zajemati presežne zaloge in poškodovana živila, ki so varna blizu izteka roka uporabe, na primer s 50-odstotnim popustom 24 ur pred iztekom roka uporabe;
12. poziva Komisijo, naj v sodelovanju z državami članicami pripravi priporočila o temperaturi hladilnikov, ker zaradi neoptimalne in neprimerne temperature hrana dokazano predčasno postane neužitna, kar povzroča nepotrebne zavržke; poudarja, da bi z uskladitvijo temperatur vzdolž celotne verige preskrbe s hrano izboljšali shranjevanje proizvodov in zmanjšali količino živilskih odpadkov pri proizvodih, ki se prevažajo in prodajajo čez mejo;
13. poziva Komisijo, naj izda uporabnikom prijazen priročnik o uporabi živil blizu izteka roka trajanja za donacije in živalsko krmo, in sicer ob zagotavljanju varnosti hrane, pri čemer naj upošteva dobro prakso v živilski verigi, da bi se na primer ponudba in povpraševanje hitreje in učinkoviteje usklajevala;

14. ugotavlja, da bi bilo za biorazgradljiva živila namesto zavrženja bolje razviti kompostiranje; pozdravlja pobude v državah članicah, s katerimi dobijo državljani skupne površine za ta namen; poziva Komisijo, naj ta ukrep spodbuja z izmenjavo izkušenj in dobre prakse na evropski ravni;
15. poziva države članice, naj uvedejo ekonomske spodbude za zmanjšanje živilskih odpadkov;
16. ugotavlja, da bi lahko z boljšim ravnanjem z odpadki v državah članicah prispevali k učinkovitejši živilski verigi; poziva Komisijo, naj preuči povezavo med živilskimi odpadki in kakovostjo ravnanja z odpadki ter oceni, s katerimi ukrepi ravnanja z odpadki bi bilo mogoče zmanjšati količine živilskih odpadkov;
17. meni, da je količino živilskih odpadkov mogoče zmanjšati s krepitvijo sodelovanja med potrošniki, proizvajalci, predelovalci, prodajalci, javnimi in zasebnimi gostinskimi storitvami, javnimi ustanovami ter nevladnimi organizacijami; spodbuja uporabo interneta in novih tehnologij v ta namen;
18. poziva Komisijo, države članice in zainteresirane strani, naj si izmenjujejo dobro prakso, združujejo znanje, pridobljeno v okviru ustreznih razprav in izmenjav mnenj, na primer v forumu trgovcev na drobno EU o trajnosti, okrogli mizi EU o trajnostni potrošnji in proizvodnji hrane, forumu na visoki ravni za izboljšanje delovanja verige preskrbe s hrano, neuradni mreži držav članic „prijatelji trajnostne hrane“, forumu o potrošniškem blagu itd.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	17.10.2011
Izid končnega glasovanja	+: 32 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Cristian Silviu Buşoi, Lara Comi, Anna Maria Corazza Bildt, António Fernando Correia De Campos, Jürgen Creutzmann, Cornelis de Jong, Christian Engström, Evelyne Gebhardt, Malcolm Harbour, Ilijana Ivanova (Iliana Ivanova), Sandra Kalniete, Hans-Peter Mayer, Gianni Pittella, Mitro Repo, Robert Rochefort, Heide Rühle, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, grofica Róza Thun Und Hohenstein (Róza Gräfin von Thun und Hohenstein), Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Ashley Fox, Anna Hedh, María Irigoyen Pérez, Othmar Karas, Constance Le Grip, Emma McClarkin, Antonija Prvanova (Antonyia Parvanova), Konstantinos Poupakis (Konstantinos Poupakis), Olga Sehnalová, Kiriakos Triantafílidis (Kyriacos Triantaphyllides), Anja Weisgerber

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	23.11.2011
Izid končnega glasovanja	+: 38 -: 1 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	John Stuart Agnew, Liam Aylward, José Bové, Luis Manuel Capoulas Santos, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Robert Dušek, Iratxe García Pérez, Sergio Gutiérrez Prieto, Martin Häusling, Esther Herranz García, Peter Jahr, Elisabeth Jeggle, Jarosław Kalinowski, Elisabeth Köstinger, George Lyon, Gabriel Mato Adrover, Mairead McGuinness, James Nicholson, Rareş-Lucian Niculescu, Georgios Papastamkos, Marit Paulsen, Britta Reimers, Ulrike Rodust, Czesław Adam Siekierski, Sergio Paolo Francesco Silvestris, Alyn Smith, Marc Tarabella, Janusz Wojciechowski
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Luís Paulo Alves, Salvatore Caronna, Spiros Danelis (Spyros Danellis), Giovanni La Via, Astrid Lulling, Hans-Peter Mayer, Maria do Céu Patrão Neves, Valdemar Tomaševski
Namestniki (člen 187(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Anna Maria Corazza Bildt